

Täysistunto

Torstai 26.3.2020 klo 16.01—17.01

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi klo 17.01.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (16.01—17.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Katri Kulmuni
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
sisäministeri Maria Ohisalo

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys toimenpiteistä koronavirusepidemian hillitsemiseksi (Riikka Purra ps)

Suullinen kysymys SKT 42/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Purra.

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

Keskustelu

16.02 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Helsinki-Vantaan lentokentällä operoi vielä perjantaina 180 lentoa. Maahan on kriisin alkamisen jälkeen saapunut jopa 200 000 riskialueilla, muun muassa Italiassa ja Espanjassa, oleskellutta henkilöä. Lentokentällä pyöritetään kuulutuksia ja näyttöpäätteellä ilmoituksia, joissa pyydetään ihmisiä menemään karanteeneja vastaaviin oloihin kahdeksi viikoksi. Terveysviranomaisen ei ole ollut näitä ihmisiä vastassa. Monet eivät kuule ohjeita tai välitä niistä. He siirtyvät kentältä eteenpäin ympäri Suomen, jopa julkisissa liikennevälineissä. Finavia ei voi tehdä viranomaisten toimia, Rajavartiolaitoksella ei ole valtuuksia, THL:n asiantuntijoille ihmiset tulivat kuulemma yllätyksenä, ja ministeriössä oli tietokatkos.

Arvoisa puhemies! Tämä toiminta levittää virusta. Rajoitustoimet eivät auta, kun virus leviää ulkomailta. Kysyn hallitukselta: Miten tämä on mahdollista? Kuka on tehnyt virheen? Mitä te aiotte tehdä näiden ihmisten tavoittamiseksi? [Puhemies koputtaa] Onko tilanne lentokentillä nyt muuttunut?

16.03 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kiuru varmasti pystyisi kertomaan tästä tilanteesta tarkemmin, kuten varmasti osa paikalla olevista ministreistä, mutta on aivan selvää, että kun maahan saapuu, pitää omaehtoisesti asettua karanteeniin. Valtioneuvosto on tämän toimenpiteen jo aiemmin linjannut. Eli kun saapuu maahan, pitää asettaa itsensä karanteeniin kahdeksi viikoksi, ei olla tekemisissä muiden ihmisten kanssa. Minun käsitykseni on se, että tässä ei ole ollut riittävän selkeitä ohjeita — kuten edustaja kuvasi — ja minun käsitykseni on myös se, että tähän tilanteeseen on puututtu ja on niin terveydenhuoltohenkilökuntaa ohjattu paikalle kuin jaettu matkustajille selkeitä ohjeita siitä, kuinka pitää menetellä. Tiedän, että tähän asiaan on kiinnitetty huomiota ja tätä on pyritty aktiivisesti myös ratkaisemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sairaaloista kuulee huolta siitä, että erilaisia suojausvälineitä, kuten hengityssuojia, ei ole riittävästi. Vastavaa kuullaan kotihoidosta, hammashoidosta ja monelta muulta lähikontaktia edellyttävältä alalta — jo näin epidemian alussa. Maanantaina kerrottiin, että huoltovarmuusvarastot avataan ja tarvikkeita kuljetetaan yksiköihin riittävästi. Viestit vähissä olevista suojista eivät kuitenkaan ole loppuneet. Suomen asiantuntijoille selvisi vasta, että koronan takia tehohoitoon joutuneita työikäisiä tulee olemaan enemmän kuin uskottiin ja että virus kaataa myös nuorempia. Tämä tulee vaikeuttamaan entisestään terveydenhuollon kapasiteetin ja erityisesti tehohoitopaikkojen riittävyyttä. Kansalaisille uskotellaan, että olemme erittäin hyvin varautuneita. Kysyn hallitukselta: Kuinka pitkään kriisiin varmuusvarastojen väliaineet riittävät? Montako uutta hengityskonetta on hankittu? Mihin perustuvat väitteet, että Suomi on hyvin varautunut koronapandemiaan?

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme varautuneet meidän pandemiavarautumissuunnitelman mukaisesti, ja sen mukaisesti myöskin huoltovarmuusvarastot ovat täyttyneet. Meillä on siitä

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

ihan olemassa olevaa lainsäädäntöä, minkälainen määrä meillä näitä suojavarusteita huoltovarmuusvarastoissa tulee olla. Kuten edustaja Purra jo tuossa kysymyksessään totesi, nämä huoltovarmuusvarastot on historiallisesti avattu tämän viikon alussa, ja sieltä on jo miljoonia kappaleita ympäri Suomea viidelle erityisvastuualueelle toimitettu, ja sieltä näitä välineitä toimitetaan sairaaloihin käytettäväksi. Samaan aikaan olemme koko ajan täydentämässä varastoja. Emme voi elää sellaisessa tilanteessa, että eläisimme tämän pelkän olemassa olevan varaston varassa, vaan on selvää, että näitä varastoja on täydennettävä koko ajan. Me olemme jo saaneet kansainvälisiltä markkinoilta tilattua lisää suojavarusteita, [Puhemies koputtaa] ja sen lisäksi on ilo todeta, että myös täällä kotimaassa suojavarusteiden valmistus on aloitettu. [Puhemies koputtaa] — Voin jatkaa varmaan seuraavissa puheenvuoroissa.

16.07 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Huoltovarmuuskeskus kuuluu minun vastuualueelleni. Meillä on Suomessa hyvä järjestelmä, niin että meillä ylipäänsä on olemassa Huoltovarmuuskeskus, joka varautuu kaikkien kriisien varalle. Meillä on myös Huoltovarmuuskeskuksessa varastossa näitä suojaimia, ja STM:n pyynnöstä nämä varmuusvarastot on nyt avattu — ne avataan vain asianomaisen ministeriön pyynnöstä — ja niitä on nyt sitten toimitettu STM:n ja sairaanhoitopiirien kautta terveydenhuollon yksiköihin. Näitä varastoja koko ajan täydennetään. Me teemme hankintoja, ja meidän asiantuntijat etsivät kaikki logistiset mahdollisuudet, millä saadaan täydennettyä näitä varastoja kaikkien näiden välineiden osalta. Eli tämä on hoidossa. Tämä kaikki on viranomaistoimintaa, ja siinä Suomessa kyllä on hyvät valmiudet, ja tätä tehdään täydellä teholla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten mennään eteenpäin.

16.08 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jo vuonna 2009 sikainfluenssan aikaan todettiin, että Suomesta puuttuu hengityskoneita ja myös hoitajia, jotka osaavat hengityskoneita käyttää. Silloinhan Puolustusvoimat kunnosti 40 konetta käyttöön. Tämä pandemiavalmiussuunnitelma on päivitetty viimeksi vuonna 2012. Olisiko aika päivittää tämä suunnitelma ajan tasalle?

Kysyisin teiltä, arvoisa hallitus: Paljonko meillä on hengityskoneita? Mikä on hengityssuojainten tilanne, riittääkö niitä tässä kriisissä kaikille ympäri Suomen? Kerroitte, ministeri, että miljoonia suojaimia on jo jaettu valmiusvarastosta käyttöön. Tuleeko tilalle myös se miljoona?

Arvoisa herra puhemies! Elämme erittäin järkyttävän kriisin keskellä, ja hoitoalan henkilöstö kaipaa vastauksia, kuin myös ihmiset, jotka pelkäävät tätä sairautta. Kertokaa meille, mikä on tilanne hengityskoneiden kohdalla.

16.09 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tein tuossa viikonlopun aikana ja alkuviiikosta selvityksen, miten kotimainen tuotanto näissä molemmissa, niin hengityssuojaimissa kuin sitten näissä koneissa, olisi mahdollista erittäin nopealla aikataululla.

Meillä ei Suomessa ole sellaista valmistajaa, joka pystyisi tätä CE III -tasoa valmistamaan suoraan nyt tästä — puuttuvat koneet, puuttuvat raaka-aineet — mutta joitakin suojaimia pystytään valmistamaan. Mielenkiintoista tietysti, että meillä löytyy suomalainen

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

yritys, joka tekee Etelä-Kiinassa näitä vaativia, ja sen päivätuotanto on noin 200 000 kappaletta. Eli on olemassa tietysti tämä silta.

Hengityskoneitten osalta on tällä hetkellä menossa selvitystyö siitä, mitkä komponentit meiltä löytyy, löydetäänkö semmoinen konsortio, joka pystyisi lähteä valmistamaan. On nimittäin mahdollisuus: ruotsalaisella yrityksellä on lisenssi näihin koneisiin, [Puhemies koputtaa] ja jos me voimme valmistaa sillä lisenssillä, silloin puhuttaisiin, sanotaan, puolentoista kuukauden ajasta. Oman lisenssin hakeminen kestää sitten jo vuoden.

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kollega selvittikin jo sitä mahdollisuutta, että me saisimme kotimaista tai muuta lähialueiden tuotantoa tai vähän kauempaa hengityskoneita tilattua tämän akuutin kriisin keskellä.

Toinen näkökulma on ylipäätään tähän kysymykseen se, onko meillä käyttäjiä, koska osaaminen tässä tapauksessa ratkaisee. Vaikka tämä materiaallinen valmius on saada uusia laitteita — käyttö tulee olemaan kovaa seuraavien kuukausien aikana ja jotta ei tule ongelmia, niin sitä kautta kaikki materiaallinen apu on tarpeen — myös osaamisen osalta on varauduttava siihen, että me nyt jo aloitamme uudelleen kouluttamaan niitä ihmisiä, jotka kiireettömän leikkaustoiminnan osalta jäävät sitten tehtäviä vaille. Heitä on tarkoitus nostaa tehovalvontapaikoille ja sitten tehovalvontapaikoilta kouluttaa ihmisiä tehohoitoa tekemään. [Puhemies koputtaa] Jotta tämä onnistuu, me tarvitsemme myös anestesiologeja, [Puhemies koputtaa] jotka nousevat leikkaussaleista nyt näihin töihin, mutta ilman koulutusta sekään ei ole mahdollista. Eli osaaminen ratkaisee.

16.11 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Helsingin Sanomat julkaisi tänään laajan artikkelin koronaviruksesta ja sen leviämisestä. Suomen arviot viruksen leviämisestä ovat kymmenkertaisesti pienempiä kuin brittiläisen Imperial College ja WHO:n arviot. Suomessa edelleen poliitikkojen ja viranomaisten puheissa viitataan laumasuojaan, joka on kansainvälisesti ja eettisesti tarkastellen kestävä, kuten Turun yliopiston professori Pentti Huovinen artikkelissaan sanoo: ”On kummallinen ajatus, että tekisimme laumasuojaa antamalla mahdollisesti tappavan viruksen levitä.” Juttuun haastateltu professori Vapalahti esittää, että viruksen leviäminen on mahdollista rajata, jos kaikki pysyisivät kotona kolme viikkoa, ja tällä välin tulisi parantaa testauskapasiteettia ja muuta varautumista vauhdilla. Aikooko hallitus edelleen jatkaa laumasuoja-ajatuksella ja hidastaa tartuntoja, [Antti Kurvinen: Ei ole koskaan sanottu niin!] vai aikooko hallitus ryhtyä päättäväisiin toimiin viruksen pysäyttämiseksi? Ja aikooko hallitus kerätä ympärilleen sellaiset asiantuntijat, [Puhemies koputtaa] jotka uskovat viruksen aggressiiviseen pysäyttämiseen?

16.12 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen hallituksella ei ole tämänkaltaista strategiaa, johon edustaja viittasi, ja olen tämän myös useita kertoja tiedotusvälineille sanonut. Suomen hallituksen tavoitteena on hidastaa epidemian etenemistä. Sen takia me teemme näitä kovia rajoitustoimenpiteitä, joista tänäänkin eduskunta keskustelee. Eilen olemme muun muassa antaneet asetuksen eduskunnalle siitä, että liikkumista rajoitetaan. Nämä ovat kovia perusoikeuksiin kajoavia toimenpiteitä. Eli haluamme hidastaa epidemian etenemistä.

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

Toinen asia, mitä haluamme tehdä, on varmistaa, että Suomen terveydenhuollon kanto-kyky kaikissa tilanteissa turvataan ja jokainen hoitoa tarvitseva ihminen saa hoitoa.

Kolmantena kokonaisuutena on riskiryhmien suojeleminen eli se, että erityisesti ikään-tyneet ja perussairauksia sairastavat ihmiset olisivat suojassa, eivät saisi tartuntaa ja täten ei heidän henkensä tai terveytensä asettuisi vaaraan.

Nämä ovat hallituksen tavoitteet, [Puhemies koputtaa] ja näiden tavoitteiden eteen olemme aika kovia rajoituksia eduskunnan avustuksella vieneet läpi.

16.14 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona etenee, ja pitää tehdä toimia. Pitää tehdä rajoittavia toimia tälle etenemiselle, mutta samaan aikaan pitää tehdä toimia, joilla turvataan suomalaisten työpaikat ja yritysten pysyminen pystyssä. Eli me tarvitsemme suoraa tukea yrityksille ja me tarvitsemme näitä esittämiänne sinänsä hyviä toimia. Mutta sen lisäksi, arvoisa pääministeri, tarvitaan näkymä: tarvitaan näkymä siitä, kauanko siellä kotona pitää olla, milloin voi lähteä liikkeelle, milloin sen ravintolan voisi saada auki. Tämän taustalla on iso kysymys, joka itseäni on askarruttanut tässä parin viikon, kuukauden, kriisin hoidon aikana: mikä on se skenaario, johon hallitus perustaa nämä toimenpiteet, jotka sinänsä ovat nyt päättäväisiä? Skenaario pitää olla, pitää olla selkeä strategia, miten tästä päästään ulos, mitä me olemme ja millaisella tahdilla torjumassa, miten me olemme auttamassa ja suojelemassa työpaikkojen hyvinvointia. [Puhemies koputtaa] Eli lyhyesti virsi kaunis: mikä on se strategia, joka antaisi toivoa ja johon kaikki suomalaiset voisivat sitten luottaa ja uskoa, vaikka ennustaminen onkin vaikeaa?

16.15 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen strategiana on hoitaa nyt akuutti kriisi ja samaan aikaan varmistaa, että Suomi on hyvinvointivaltio myös tulevaisuudessa.

Tällä hetkellä me käytämme kaiken meidän energian ja voimavarat siihen, että me voimme suojella suomalaisia ihmisiä tältä taudilta, ja teemme koviakin toimenpiteitä, jotta tässä voimme onnistua. Samaa aikaan hallitus on antanut myös lisätalousarvion pikaisella aikataululla eduskunnalle ja yhdessä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa myös tämän lisätalousarvion määrärahoja nostanut. Näiden toimien tarkoituksena on ennen muuta auttaa suomalaisia yrityksiä nyt tämän akuutin kriisin yli, varmistaa, että meillä on työllistäviä yrityksiä tulevaisuudessakin ja että meillä on työpaikkoja tulevaisuudessakin, ja tätä kautta rakennamme myös vakaampaa taloudellista pohjaa tulevaisuuteen ja sitä kautta myös hyvinvoinnin pohjaa tulevaisuuteen.

Hallitus keskittyy tällä hetkellä tämän kriisin hoitamiseen. [Puhemies koputtaa] Se on meidän ensisijainen tehtävämme, ja sitten historia näyttää, onnistuimmeko siinä vai emme. Tähän me tällä hetkellä käytämme kaiken energian ja aikamme.

16.16 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronaepidemia on erittäin vakava uhka, ja sitä voidaan torjua vain yhdessä. Meidän kaikkien suomalaisten on tehtävä osamme, jokaisen meistä on tehtävä kaikkensa lähikontaktien välttämiseksi.

Kun ihmisten perusoikeuksia tässä poikkeuksellisessa tilanteessa rajoitetaan, etenkin Uudenmaan osalta poikkeuksellisen voimakkaasti, on erittäin tärkeää, ettei mikään kohta taudin leviämisen torjunnassa vuoda. Hallitus on itse ohjeistanut ihmisiä palaamaan Suomeen, joten ei varmasti ole tullut yllätyksenä, että palaajia on ollut ja tulee olemaan vielä lisää. Ulkoministeri Haavisto kertoi tänään, että maailmalla olevia suomalaisia matkustajia

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

on vielä noin 40 000 ja muutama tuhat matkustajaa etsii paluureittia Suomeen. Hallitus on se taho, joka johtaa kriisin torjuntaa ja ohjeistusta. Siksi kysyisinkin pääministeri Marinilta: miten on mahdollista, että hallitus ei ajoissa ohjeistanut lentokentällä toimivia viranomaisia kunnolla? Ja kysyisin lisäksi: voimmehan nyt luottaa siihen, että ohjeet ja määräykset ovat erittäin selkeitä ja ihmiset ohjataan lentokentältä [Puhemies koputtaa] ja satamista suoraan karanteeniin tai hoitoon?

16.17 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on linjannut, että kaikki Suomeen palaavat pitää asettaa karanteeniin. Heidän pitää omaehtoisesti asettautua karanteeniin, ja on ilman muuta selvää, että tämän ohjeistuksen pitää olla selkeää, ja sen olisi pitänyt jo aikaisemmin olla selkeämpää. Itse olen ajatellut, että näin myös toimitaan. Nyt olemme huomanneet, että tässä on ollut puutteita, ja tähän emme enää pysty vaikuttamaan, mutta voimme vaikuttaa siihen, että tästä eteenpäin kaikki ohjeistus on selkeää, koska on tärkeää, että ihmiset, jotka palaavat Suomeen, eivät levitä tautia eteenpäin.

Minä en voi sanoa, että hallitus tulee onnistumaan täydellisesti kaikissa toimissa, joita me teemme. Me elämme epävarmuudessa ja me elämme tällä hetkellä päivän kerrallaan, mutta voin kertoa teille, että teemme parhaamme. Teemme parhaamme sen eteen, että tätä tautia saadaan hillittyä ja ihmishenkiä saadaan pelastettua ja että suomalaiset voivat luottaa siihen, että meidän terveydenhuollon kantokyky säilyy, [Puhemies koputtaa] mutta sitä en voi valitettavasti luvata, että me tulemme jokaisessa kohdassa onnistumaan sataprosenttisesti, vaikka siihen toki pyrimmekin.

16.19 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Elämme äärimmäisen haasteellisia aikoja. Suomi on kohtaamassa sodanjälkeisen ajan vakavinta kriisiä, sitä on turha sen enempää väistellä.

Kun tauti on kova, pitää rohtojenkin olla taudin mukaisia. Vaikuttaa siltä, että tuo Uudenmaan sulkeminen tehdään vajavaisesti. Liikennettä sallitaan edelleenkin ja liikkumiseen riittää suusanallinen perustelu. Millä tavalla sulkemisen noudattamista valvotaan, jos pelkkä suullinen perustelu kulkemiselle riittää? Miten niiden todenperäisyys selvitetään? Eikö tässäkin ole samalla tavalla uhkana merkittävä tartuntavuoto, niin kuin tapahtui kotiutuslentojen kohdalla? Tällaisia rajoituksia joko tehdään kunnolla tai sitten ei tehdä. Muuten ne vain kasvattavat rajoitustoimien haittavaikutuksia.

Samalla kysyn lisätalousarviossa olevasta poliisin määrärahasta: Se on tehty ennen tätä Uudenmaan sulkemispäätöstä, joka tulee nielemään rajusti resursseja. [Puhemies koputtaa] Hallituksen esitys oli hieman yli 5 miljoonaa. Me olemme esittäneet puolet enemmän. Oletteko aivan varmoja, että se raha riittää?

16.20 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajalle hyvistä, tärkeistä kysymyksistä.

Kyse tässä Uudenmaan eristämisessä on siitä, että saadaan hidastettua tämän taudin leviämistä. Poliisi tulee valvomaan työtä. On aivan selvää, että se panos, jonka poliisi tulee tähän käyttämään, on myös pois jostain muusta poliisin työstä. Täällä salissa lienee hyvin yhteinen ymmärrys siitä, että poliisin resurssit ovat jo ennestään heikot ja tiukat. Tällöin käytännössä poliisi voi pyytää virka-apua muun muassa Puolustusvoimilta tai rajavartioloilta, joskin täytyy myös todeta, että sisärajavalvonnan palauttaminen syö myös rajavartioloita.

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

ta resurssit sinne hyvin pitkälti. Eli Puolustusvoimat tässä varmasti muun muassa liikenteenohjaustehtävissä tulee poliisia tukemaan.

Keskiössä on edelleen se, että ihmisten täytyisi noudattaa ohjeita ja suosituksia. Poliisi ei voi jokaista suomalaista olla sakottamassa. Nytkään poliisi ei valvo jokaisen suomalaisen liikenteen nopeutta tuolla teillä. Kyse on jokaisen ihmisen vastuusta tässä kysymyksessä.

Me olemme saaneet nyt poliisille lisätalousarviossa yli 5 miljoonaa euroa ensimmäisen kerran, ja kuten mainitsitte, [Puhemies koputtaa] tämä Uudenmaan päätös tullessaan voimaan sitten tarkoittaa myös sitä, että tulemme hakemaan lisärahaa, kehysriihen yhteydessä sitten lisätalousarviossa. Olemme jo esittäneet sisäministeriön päästä sinne lisätalousarvioon rahaa.

16.21 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisten hengen ja terveyden suojele on varmasti meidän kaikkien ykkösprioriteetti, ja niin kuin tässä kuulumme, todellakaan pykälät eivät itsessään ketään suojele, vaan nyt on kiinni meistä itsestämme, olemmeko me ymmärtäneet, että meidän kaikkien pitää muuttaa käyttäytymistä toistemme hyväksi.

Seuraavaksi tulee sitten ihmisten toimeentulosta huolehtiminen. Tänään valtiovarainvaliokunnassa teimme hallituksen pohjaesitykseen ihan reippaita lisäyksiä, ja on yhteensä noin miljardin paketti, jolla pyrimme siihen, että työpaikat säilyvät ja yritykset selviäisivät tämän kriisin yli.

Meillä on Suomessa paljon sellaisia yrityksiä, toiminimiä ja itsensätyöllistäjiä, jotka toimivat aloilla, joilla toimiminen itse asiassa tällä hetkellä rikkoo näitä ohjeita, joissa pyritään esimerkiksi metrin turvaväliin. Tällaisia ammatteja ovat muun muassa kampaajat, kosmetologit, jalkahoitajat, hierojat, fysioterapeutit. Olisinkin halunnut kysyä, millä tavalla hallitus aikoo ohjeistaa, [Puhemies koputtaa] miten nämä yritykset tulevat selviämään, koska heidän eivät periaatteessa ihan jo tartuntatautilain mukaisesti pysty harjoittamaan omaa ammattiaan. Miten hallitus aikoo varmentaa näitten yritysten selviämisen?

16.22 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tämän kriisin edetessä on käynyt ilmi, että Suomen lainsäädäntö ei tarjoa kaikkia niitä välineitä, joita hallitus on katsonut tarpeelliseksi. Sen takia olemme pikaisella aikataululla tuoneet tällä viikolla eduskuntaan muun muassa hallituksen esityksen ravintoloiden, kuppiloiden, kahviloiden, yökerhojen ja baarien sulkemiseksi. Tällaista välinettä meillä ei siis lainsäädännössä aikaisemmin ole ollut, ja olemme sen takia tuoneet nopealla aikataululla tämän esityksen.

Meillä ei myöskään ole lainsäädännössä välinettä siihen, että voisimme esimerkiksi kaikki sellaiset paikat yhteiskunnasta sulkea — parturi-kampaamoista alkaen — joiden sulkemisen kautta sitten saisimme tätä epidemiaa hillittyä. Jo tämän edellisenkin kokonaisuuden läpivienti eduskunnasta osoittautui haastavaksi, ja eduskunta on edellyttänyt hallitukselta nyt vielä asetusta, joka tulee eduskunnan jälkitarkastukseen, ja vielä lisäselvityksiä, ja niitä annamme. Tämän vuoksi itse arvioin, että tänä viikonloppuna emme saa näitä kuppiloita ja ravintoloitakaan vielä suljettua. [Puhemies koputtaa] Mutta näiden muiden toimipaikkojen osalta epäilen, että menisikö tästä eduskunnasta läpi sellainen hallituksen esitys, että myös nämä saisimme kiinni.

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

Mutta olemme jo aiemmin suosittaneet myös yksityisille toimijoille, että he sulkisivat ovensa, [Puhemies koputtaa] ja olemme myös varautuneet siihen, että autamme näitä yrittäjiä nyt tämän akuutin kriisin yli. Ja kiitän valtiovarainvaliokuntaa, [Puhemies: Aika!] että yhteistyössä hallituksen kanssa ollaan saatu nyt lisää rahaa sinne lisätalousarvioon.

16.24 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman terveysjärjestön WHO:n pääjohtaja on painottanut laajamittaisen testauksen merkitystä tämän epidemian torjumisessa ja ihmishenkien pelastamisessa. Hän on sanonut, että palomies ei sammuta tulta silmät sidottuina — epidemiaa on mahdotonta torjua, jos ei tiedetä, kuka sairastaa. Kiinan, Etelä-Korean, Singaporen kokemukset osoittavat, että aggressiivinen testaaminen ja kontaktien jäljitys yhdessä sosiaalisen etäisyydenoton ja yhteisöjen aktivoinnin kanssa voi pelastaa henkiä. Suomi on pitänyt varsin tiukkoja kriteereitä testiin pääsemisessä. Jopa terveydenhoitohenkilöstön on ollut vaikea päästä testattavaksi, ja perusteina on käytetty näitä kapasiteettiongelmia. Väitän, että jos kuitenkin tahtoa löytyisi, niin kyllä niitä tekijöitä löytyy ja löytyy laboratorioita, kun vain käytetään sitä kapasiteettia, jota meillä periaatteessa on käytettävissä. Kysynkin: onko hallituksella nyt tarkoitus nopeasti lisätä testausten määrää?

16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaus on: on, kyllä. Kysytte testauskapasiteetin nostosta, ja niin kuin olen jo aikaisemminkin todennut, meidän täytyy saada testauskapasiteettia nostettua. On aivan selvää, että testata pitää ja yhä enemmän. Mistä löydetään väki tekemään tätä työtä huippuviikoilla? Varmasti kun eduskunta sitten ottaa kantaa myös työvelvoitteeseen, niin siltä osin päästään tätä kokonaisuutta katsomaan kaikkien henkilöstöryhmien kannalta, mistä löydetään kapasiteettia tämän testauksen todelliseen tekemiseen. Mistä tulee sitten se diagnostiikka? Siinäkin kysymyksessä ollaan edetty, ja myöskin on muistettava, että markkinoillahan ei ole tällä hetkellä tällaisia CE-merkittyjä testitoimia, koska ei tietenkään tätä virustakaan ole tunnettu niin kauan, että se olisi ollut mahdollista. THL:llä on tässä valtuudet toimia myös ikään kuin tällaisten testien auktorisoinnissa. [Puhemies koputtaa] Testata pitää, ja Suomi ei tule jälkijunassa testauksessa, vaikka näin on väitetty, mutta meidän pitää testata entistä enemmän myös jatkossa.

16.27 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Monilla suomalaisilla työ ja yrittäminen ovat vaihtuneet yhtäkkiä tilanteeseen, jossa käsillä on yt-neuvottelut ja oman yrityksen pelastaminen. Olemme huolissamme erityisesti pk-yrityksistä, yksinyrittäjistä ja freelancereista. Nyt yritykset hakevat ely-keskuksilta muun muassa vuokriin ja muihin perusmenoihin tukea. Ongelmaksi on kuitenkin tullut, että hakemusten määrä on kasvanut räjähdysmäisesti, eivätkä ely-keskukset ole pystyneet vastaamaan yritysten tarpeisiin. Tästä syystä ely-keskuksiin tarvitaan nyt lisää resursseja. Arvoisa hallitus: mitä hallitus tekee ely-keskusten toiminnan parantamiseksi, jotta yritykset ja yksinyrittäjät, muun muassa kampaajat, selviytyisivät tästä vaikeasta koronavaikeuksista?

16.27 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen, eivät ne ely-keskukset pärjääkään, jos nämä yksinyrittäjät sinne menevät. Ajatellaan tilanne: jos 150 000 yksinyrittäjää siirretään yhtäkkiä ely-keskuksille, ne ely-keskukset ovat totaalisen tukossa. Taatusti ei saada päätöksiä ulos kuin puolen vuoden

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

päästä. Sen takia on nyt itse asiassa eilen illalla aloitettu ja edellisen yön ja tämän aamun aikana sorvaantunut malli, jossa kuntien yrityspuoli voisi olla se ohjaajatekijä, ja tätä on nyt todella nopealla aikataululla tehty — kiitos yhteistyöstä Kuntaliiton kanssa. Tämä volyyymi on niin iso, että me emme löydä sinne elyihin niin äkkiä tekijöitä, vaikka me rekrytoisimme kuinka paljon tällä hetkellä. Meidän on pakko hakea tällainen toinen malli, ja tietysti tässä tulee tämä meidän oma juridiikka vastaan. Meidän on pakko tehdä sellainen malli, jota pitkin me pystymme juoksuttamaan rahaa, koska koko ajan pitää muistaa, että se on se yksittäinen yrittäjä, se yksinyrittäjä, jolle me tarvitsemme sen rahan menevän, [Puhemies koputtaa] ja hänellä ei ole aikaa odottaa pitkiä prosesseja.

16.29 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme poikkeustilassa: tutut rutiinit ovat rikki, lapsia on etäopetuksessa kotona, iäkkäitä läheisiä ei saatavata, ihmisillä on kova huoli omasta ja läheistensä terveydestä, jaksamisesta sekä toimeentulosta. Tämä kriisi koskettaa meitä kaikkia.

Osa kunnista näyttää ymmärtävän roolinsa näissä poikkeusoloissa hyvin, ja ne ovat läheneet lomautusten sijaan kehittämään kokonaan uusia palveluja: nuorisotyö ja perhepalvelut ovat menneet näissä kunnissa verkkoon, ikäihmisiä ja riskiryhmäläisiä tavoitellaan puhelimitse, ja asiointipalvelua on tarjolla. Kaikilta kunnilta tämä ei kuitenkaan ole onnistunut. Jos me nyt unohdamme matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut ja perheiden tukipalvelut, aloitamme kierteen, jonka korjaamiseen kuulu pahimmillaan sukupolvia. Kysynkin ministeri Kiurulta: Minkälaisiin toimiin hallitus ryhtyy siinä, että kaikki kunnat Suomessa tuottavat kuntalaisille poikkeusoloissa ne palvelut, jotka tukevat hyvinvointia? Miten tuetaan matalan kynnyksen palveluiden, mielenterveyspalveluiden, oppilashuollon palveluiden ja perhepalveluiden, saatavuutta koko maassa?

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on hyvä, sillä ei se niin helpolla ole tässä maassa käynyt, että voisimme sanoa, että kaikki olisi mennyt putkeen. Ohjeistimme tämän vuoksi perjantaina koko kenttää siitä, että kaikilla pitää olla yhtenäinen linja siinä, millä tavalla perustason palveluissa palvelut kuitenkin ovat saatavilla silloin, kun tarve on ilmeinen ja terveys uhkaa vaarantua. Tältä osin olemme tarttuneet niihin ongelmiin, jotka ovat olleet havaittavissa viimeisten viikkojen aikana. Tästä linjasta pidetään Suomessa kiinni.

Toisaalta on muistettava, että perustason toiminnan suhteen on tärkeää pitää vastaanotto toiminnassa, ja siltä osin lääkäreiden vastaanoton on sujuttava nyt entistä mallikkaammin, jotta perustasolta ei painu potilaita suoraan erityistasolle eli käytännössä sairaanhoitopiireihin, joissa on tulevaisuudessa kova kuormitus. [Puhemies koputtaa] Siltä osin myös lääkäreiden vastaanottotoiminnan pitää olla tiptopkunnossa, jotta me selviydymme tästä kriisistä.

16.31 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Monissa maakunnan yrityksissä ulkomailta saapuva työvoima on ollut kriittistä sen yrityksen toimintakyvyn kannalta. Näitä esimerkkejä on alkutuotannossa, maataloudessa, puutarhataloudessa, joissa kausityöntekijät ovat välttämättömiä. Samaan aikaan, niin kuin tässäkin keskustelussa on tullut ilmi, yt-neuvotteluitten kautta meillä taitaa olla kuusinumeroisen luku henkilöitä, joita tällä hetkellä lomautetaan ja kenties jopa irtisanotaan.

Minulla on hallitukselle kaksi kysymystä:

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

Kuinka kausityöntekijäkriittisten toimialojen työvoiman saatavuus turvataan?

Ja toinen kysymys: minkälaisia toimenpiteitä hallitus katsoo eteenpäin, niin että kohtaanto-ongelmat hoidetaan, eli kuinka ne työntekijät, jotka lomautetaan, voidaan saada niille aloille töihin, missä työvoiman tarvetta on?

16.32 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme työ- ja elinkeinoministeriössä saaneet lukuisia huolestuneita yhteydenottoja siitä, että kun kausityöntekijöitten saanti ei nyt onnistu, niin mitä tehdään, jotta pystytään sitten esimerkiksi maataloudessa, marjatiloilta ja muualla, varmistamaan, että työvoimaa on saatavissa. Maatalouspuolella tehdään monenlaista, on muitakin tehtäviä kuin marjanpoimintaa, ja siellä on kaikenlaista, missä on ulkomaista työvoimaa ollut aiemmin kausityöntekijöinä saatavissa, ja nyt kun se estyy, niin tämä tietysti on iso kysymys. Se on kysymys myös huoltovarmuuden näkökulmasta, ja minusta tätä kysymystä täytyisi tästä suunnasta lähteä katsomaan ja valmistelevaan sitä, että pystyttäisiin täällä olevien työntekijöiden kohdalla — myös maahanmuuttajataustaisten, jotka kenties tekevät jotain toista työtä — sitä järjestelmää sillä tavalla muuttamaan, että he voisivat siirtyä toisiin tehtäviin. [Puhemies koputtaa] Tämä on työn alla, ja me käymme siinä hyvää yhteistyötä toimijoiden kanssa.

16.33 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on uniikki tilanne, eikä hallitusta tietenkään voi sinänsä moittia siitä, että kaikki ei mene täydellisesti. Joissakin suhteissa päätöksenteko on kuitenkin kompastellut tavalla, jota on vaikea ymmärtää edes näissä olosuhteissa: ihmisiä on lennätetty ilman minkäänlaista kontrollia pahimmilta epidemia-alueilta, ja Suomi oli ainoa Schengen-maa, joka ei rajoittanut liikennettä Venäjälle ja Venäjältä — tämä on oleellista, koska kukaan ei tiedä, mikä tilanne on itänaapurissa. Toivottavasti näistä kompasteluista on opittu. Rajoitustoimilla on suurin vaikutus, kun ne tehdään ajoissa. Italiassa niitä ei tehty ajoissa, ja jälki on ollut sen mukaisena.

Kysymykseni koskee sitä, miten hallitus arvioi Suomen naapurimaiden kehitystä ja sen mahdollisia heijastevaikutuksia Suomeen. Venäjästä, kuten sanottua, emme tiedä, mutta Ruotsi on valinnut hyvin toisenlaisen strategian kuin kaikki muut. No, se voi päättyä hyvin tai sitten se voi päättyä katastrofiin [Puhemies koputtaa] ja sikäläisen hoitojärjestelmän romahtamiseen.

16.35 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on sulkenut ulkorajansa ja muutenkin rajojansa lukuun ottamatta pohjois- ja länsirajaa, missä on luontaisia työssäkäyntialueita. Näillä alueilla edelleen välttämätön työssäkäynti sallitaan: rajan voi ylittää, käydä työssä ja palata kotiinsa. Siellä on luontaisia työssäkäyntialueita, ja sen vuoksi tämä linja tältä osin on eri, mutta muuten niin liikennettä kuin Suomeen tuloa on voimakkaasti rajoitettu.

Toisaalta haluamme, että tavaraliikenne edelleen kulkee. Tavaraliikenne sallitaan, ja on ehdottoman tärkeää, että Suomessakin saadaan elintarvikkeita ja muita tarvikkeita, niin teollisuus kuin ihmiset niitä tarvikkeita, joita tarvitaan, eli tavarakuljetus halutaan turvata.

Meillä on myös Eurooppa-neuvostossa keskusteltu tästä rajakysymyksestä, ja tänäänkin meillä on Eurooppa-neuvoston videokokous, jossa näistä rajoista puhutaan, ja meillä on sikäli yhteinen linja tässä. Eli ulkorajat on suljettu, mutta Suomen kautta edelleen EU-kansalaiset voivat kulkea kotimaihinsa. Esimerkiksi lento voi tulla Suomen kautta ja mennä

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

toiseen EU-maahan — tämä on edelleen mahdollista. [Puhemies koputtaa] Ja meillä tietenkin myös suomalaisia matkailijoita maailmalta on pyritty kotiuttamaan ja asettamaan karanteeniin, niin että voidaan turvata suomalaisten hyvinvointi ja terveys.

16.36 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kysyttiin tästä linjasta, niin Suomen linjahan on ollut alusta lähtien selkeä sillä tavalla, että me valitsimme tämän rajoittamisen ja estämisen linjan nimenomaan kontaktien näkökulmasta. Mitä vähemmän ihmisillä, jotka ovat altistuneet tai saaneet tartunnan, on kontakteja, sitä tehokkaammin tämä toimii. Alkuun se tarkoitti sitä, että maassamme toteutettiin laajamittaisia kotikaranteeneja, niin kuin muistatte, koulujen ja altistuneiden ihmisten osalta. Tämä linja alkuvaiheessa toimi. Monilla muilla mailla jo alkuvaiheessa pettivät nämä toimet. Sen lisäksi, kun oli epäiltävissä, että nämä tartuntaketjut eivät enää jatkossa pysy kasassa, valmistauduttiin jo syvempiin, tiukempiin rajoitustoimiin etupainotteisesti. Näitä toimia ei ole kaikissa maissa otettu käyttöön. Tältä osin ne toimet, joita hallitus pystyi tekemään, tehtiin. Ne toimet, joita nyt on tehty yhdessä eduskunnan kanssa, [Puhemies koputtaa] ovat nimenomaan tähtäämässä siihen, että näitä tartuntapintoja vähennetään. Mitä vähemmän kontakteja, sitä parempaa lopputulosta haetaan. Siitä tässä on kysymys.

16.37 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailmalla saadut esimerkit osoittavat sen, että mahdollisimman varhain asetetut jämäkät toimet toimivat kaikkein parhaiten. Tämä pätee niin liikkumiseen kuin myös testaukseen liittyvissä asioissa. Etelä-Koreassa, Singaporessa ja jopa Kiinassa testataan paljon enemmän kuin meillä Suomessa. Nyt meille on tulossa liikkumiskielto pois päin Uudeltamaalta, ja se on sinänsä ihan hyvä, mutta jos ajatellaan näitä ulkomailta tulevia, niin esimerkiksi eilen tuttavani, joka tuli Finnairilla Helsinki-Vantaalle, sanoi, että ei siellä ollut juuri mitään ohjeita karanteenista, mitä se tarkoittaa. Henkilölle, joka ei tiedä, mitä karanteeni on, tulee se kädestä pitäen selittää, [Aki Lindén: Ei kädestä pitäen!] ja myös se, että julkisiin kulkuneuvoihin ei mennä. Olen erittäin huolissani tästä tilanteesta, joka vielääkään ei ole parantunut.

Vielä, arvoisa puhemies, kysymys: [Puhemies koputtaa] kun nyt esimerkiksi Espanjassa ja Ranskassa on jo ulkonaliikkumiskielto sakon ja jopa vankeuden uhalla, [Puhemies koputtaa] niin aiotteko vielä koventaa näitä toimenpiteitä, jotka edelleen vaikuttavat liian lepsuilta?

16.39 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän kokonaisuuden osalta ja näiden kovien rajoittamistoimenpiteiden osalta: Minun mielestäni on tärkeää myös oppia tästä kriisistä jotain, ja nyt me näemme, että meidän lainsäädännössämme on sellaista kankeutta ja jäykkyyttä, joka kriisitilanteessa ei ole omiaan ratkaisemaan tilannetta. Meillä on myös lainsäädännössä ollut puutteita, joista hyvä esimerkki on se, että me emme ole nykyisen lainsäädännön puitteissa esimerkiksi saaneet Suomessa ravintoloita suljettua. Nyt me olemme tuoneet eduskunnalle hallituksen asetuksen liikkumisrajoituksista, tästä valmiuslain 118 §:stä, ja todella toivon, että se eduskunnasta saadaan vietyä läpi ja nämä liikkumisrajoitukset saadaan käyttöön. Hallituksen näkökulmasta ja meidän suomalaisten terveyden näkökulmasta nämä ovat välttämättömiä, mutta tämä on perustuslakivaliokunnan ja eduskunnan käsissä. Tämän kriisin edetessä on hyvin käynyt selväksi, että meidän lainsäädäntömme on jäykkää. Se on, esimerkiksi valmiuslainsäädäntö, monessa

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

suhteessa sellaista, että meillä on monen lukon takana erilaisten pykälien käyttöönotto. [Puhemies koputtaa] Tämä on ymmärrettävää, koska kajotaan ihmisten perusoikeuksiin, [Puhemies koputtaa] mutta se asettaa hallitukselle rajoitteita siinä, millä tavalla ja kuinka nopeasti pystymme toimimaan.

16.40 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että viimeistään nyt eri puolilla ymmärretään, että nyt Suomi kohtaa sodan jälkeisen historian vakavimman paikan. Nyt on tosi kyseessä. Ne uudet tiedot, jotka ovat tulleet tämän taudin etenemisestä, esimerkiksi se, että kun normaali tehohoidossa oleva jakso on noin viikko, niin koronapotilaalla se näyttäisi olevan 2—3 viikkoa, tarkoittavat sitä, että meidän on pelastettava joka ikinen hoitopaikka. Sen takia nämä toimet, joita hallitus tekee — siis liikkumisen rajoittaminen ei ollut käytössä edes sodan aikana Suomessa — ovat täysin poikkeuksellisia, mutta ne ovat aivan täysin välttämättömiä. [Oikealta: Miksi ei aiemmin?]

Arvoisa puhemies! Tästä näkymästä, että milloin tulee näkymä siitä, että näitä voidaan purkaa: Se on olennainen kysymys, mutta sille voi olla vain yksi mittari: purevatko nämä toimet. Talous ei ikinä toivu ennen kuin tulee näkymä, että saamme tämän painajaisen kuriin. Nyt kysyn: Onko mitään arviota siitä, miten nämä tähän mennessä otetut toimet ovat vaikuttaneet? Onko siitä olemassa arviota? Onko jo näkymää?

16.41 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä johtopäätös. Olen samaa mieltä, että emme me ihmiset eikä talous tule koskaan toipumaan, jos emme saa tätä koronavirusta hoitoon. Tämä täytyy saada hanksaan.

Jotta tämä saadaan hanksaan, niin se ensimmäinen ja olennaisin toimi on se, että sosiaaliset kontaktit on nyt vietävä minimiin. [Eduskunnasta: Ja testata!] Me olemme tehneet näitä toimia nyt systemaattisesti koko eduskunnan joukolla, ja niitä toimia on todennäköisesti — kamala sanoa — tehtävä vielä jatkossa yhä enemmän. Tältä osin näistä rajoitustoimista, jotka tähän mennessä on tehty, tiedämme jo sen, että nämä rajoitustoimet aidosti vähentävät kontakteja merkittävästi. Siltä osin Suomi on valinnut linjan, joka myös puree. Mutta se ei silti tarkoita, etteikö sosiaali- ja terveydenhuollon kantokyky voi tulla vastaan erityisesti tehohoidon riittävyyden näkökulmasta. Siksi kaikkien keskeisten toimien, joita valitaan, [Puhemies koputtaa] pitää olla sellaisia, että ne ovat välttämättömiä mutta ne todella purevat tähän ytimeen. Eli kontaktit alas, ja kantokyky sosiaali- ja terveydenhuollossa säilyy.

16.42 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän vielä selventää. Edustaja Lindtman viittasi näihin liikkumisen rajoituksiin, ja salin toiselta puolelta kuului huuto: miksi ei tehty aiemmin? Minä yritän tässä nyt kiteyttää ja rautalangasta vääntää, mistä on kyse.

Kyse on siitä, että me emme voi ottaa käyttöön valmiuslain pykälää ikään kuin takataskuun valmiiksi ja sitten tarpeen mukaan niitä käyttää, vaan me voimme ottaa esimerkiksi tämän 118 §:n käyttöön vasta siinä vaiheessa, kun kaikki muu on tehty, vasta siinä vaiheessa, kun se on aivan välttämätöntä, ja tässäkin suhteessa sen pitää olla vielä oikeasuhtaista. Meidän valmiuslainsäädäntömme on rakennettu siten, että se on monen lukon takana. Se ei ole kriisitilanteessa erityisen joustava väline. Tämä on ymmärrettävää, koska näillä pykälillä puututaan ihmisten perusoikeuksiin. Sille on syy, minkä takia tämä lainsäädäntö on näin rakennettu, mutta samaan aikaan on tunnustettava ja huomattava, että se ei ole senkal-

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

tainen, että hallitus voisi ottaa ketterästi, nopeasti ja helposti rajoittamistoimenpiteitä käyttöön, [Puhemies koputtaa] vaan nämä ovat monen lukon takana, ja eduskunta lopulta arvioi, voidaanko nämä asetukset ottaa sitten lopulta käyttöön. Tässä tämä 118 § on nyt tuotu eduskunnalle, perustuslakivaliokunta sen arvioi, [Puhemies: Aika!] ja sitten näemme, voimmeko sen ottaa käyttöön.

16.44 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin täällä on aikaisemmissa puheenvuoroissa hyvin kuvattu, niin kyseessä on jos ei vakavin niin ainakin vakavimpia rauhan ajan kriisejä, mitä meillä on Suomessa koskaan ollut. Haluan tässäkin yhteydessä kiittää kaikkia eduskuntapuolueita ja -ryhmiä siitä, että olemme yhtenäisesti voineet tätä asiaa hoitaa.

Väitän, että eivät hallituspuolueet eivätkä myöskään oppositiopuolueet pärjää tässä tilanteessa, jollemme tee töitä yhdessä. Paine on kova meitä kaikkia kohden, ja siksi toivoisinkin, että täällä ei sorruttaisi väärä väitteitä esittämään. Hallituksen strategia ja Suomen strategia ei ole missään vaiheessa ollut niin sanottu laumastrategia tai laumaimmuniiteetin hakeminen, vaan tavoite on ollut koko ajan estää epidemian räjähtäminen ja suojata riskiryhmiä. Haluan sen nyt tässä vielä kirkastaa.

Olemme ottaneet käyttöön erittäin poikkeuksellisia rajoitustoimia Suomessa. Näin rajuja perusoikeuksien rajoituksia ei varmaan rauhan aikana ole otettu käyttöön. Olen saanut kritiikkiä vaikkapa ikääntyneiltä ihmisiltä, [Puhemies koputtaa] että miksi näin on toimitettu, mutta siihen on lääketieteelliset perusteet. Kysyisin nyt pääministeriltä: Kun ryhdytään alueellisiin rajoitustoimiin, miksi ne on kohdennettu Uudellemaalle? [Puhemies koputtaa] Miksi ei vaikkapa muihin isoihin kaupunkeihin, Tampereeseen, Ouluun? Miksei koko maahan? Mikä on peruste?

16.45 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä arvio perustuu meidän terveysviranomaistemme arvioon siitä, mikä on välttämätöntä. Ja välttämätöntä on Uudenmaan eristäminen muusta Suomesta siten, että liikkumista rajoitetaan Uudenmaan ja muun Suomen välillä. Tällä pyritään ennen muuta siihen, että voidaan hoitaa kaikki ihmiset, jotka hoitoa tarvitsevat, eli voidaan varmistaa meidän tehohoidon kapasiteetti kaikkialla Suomessa. Eli nyt Uudellamaalla asuvien on syytä palata tänne, ja jos tarvitsevat sairaalahoitoa, hoidattaa itsensä Uudenmaan alueella, jossa etäisyydet ovat lyhyempiä ja kapasiteetti on verrattain hyvä. Eli tämä on meidän tavoitteemme: pitää huolta siitä, että jokainen ihminen tulee hoidettua.

Uudellamaalla taudin esiintyvyys on kaksinkertainen muuhun Suomeen nähden. Ja kun kysytään myös sitä, pitäisikö tämä olla vain pääkaupunkiseudulla vai koko Uudellamaalla, niin meillä itse asiassa Uudellamaalla näitä tautipesäkkeitä on aika tasaisesti ja voidaan näin olettaa ja meidän terveysviranomaisemme arvioivat, [Puhemies koputtaa] että koko Uudellamaalla tautia on siinä määrin, että on syytä nämä rajoittamistoimenpiteet tehdä ja ne ovat välttämättömiä.

16.46 Tom Packalén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Helsingin terveydenhuollossa ollaan tilanteessa, jossa koronapotilaita hoitavalla lääkintähenkilökunnalla ei ole riittäviä suojavarusteita. He joutuvat käyttämään samaa kertakäyttömaskia, minkä suoja-aika on tarkoitettu vain 30 minuutiksi, koko työvuoron ajan — ja nyt korostan, että puhutaan koronapotilaita hoitavasta sairaanhoitohenkilökunnasta. Jos näitä tavaroita oikeasti

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

on, niin mistä mahtaa johtua, että tämä tavara huoltovarmuusvarastoista ei ole sitten siirtynyt näille, ja onko tätä tarviketta oikeasti riittävästi?

Sitten olen myös kuullut maahantuoilta, että yksityinen puoli ostaa ja tuo maahan tavaraa koko ajan, mutta julkisesta puolesta ei ole oikein tietoa. Sain juuri tiedon, että yksityinen maahantuoja on tuomassa lentokonelastillisen varusteita mutta julkinen puoli ei ole osoittanut kiinnostusta ja he nyt pohtivat, joutuvatko he myymään Viroon tai Norjaan nämä suojavarusteet, [Puhemies koputtaa] koska ne ovat ilmoittaneet, että ne ostavat kaiken, mitä saavat.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä hallitukselta: Kuka vastaa kriisin johtamisesta? Pitäisikö pääministerin alle nimittää oma kriisijohtaja? [Puhemies: Aika!] Miten turvataan suojavarusteiden riittävyys eturintamassa olevalle terveydenhuoltohenkilöstölle vielä kun se on mahdollista?

16.48 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Packalénille näiden suojavarusteiden osalta, että kuten totesin jo aikaisemmin, ne Huoltovarmuuskeskuksen varastot on nyt avattu ja sieltä toimitetaan näitä suojavarusteita kaikille viidelle erityisvastuualueelle, joista se jakelu tehdään keskitetysti. Minä en tietenkään voi henkilökohtaisesti tietää, mihin kaikkiin toimipisteisiin tällä hetkellä näitä varusteita on toimitettu, mutta nämä varusteet ovat sieltä varastoista liikkeelle lähteneet. Samaan aikaan haluan myöskin todeta, että me täydennämme näitä varastoja sekä kansainvälisiltä markkinoilta että myöskin kotimaisilta markkinoilta. Erityisesti näiden visiirien valmistus, joihin mahdollisesti edustaja Packalén puheenvuorossaan viittasi, on aloitettu jo kahden eri kaupallisen toimijan toimesta täällä kotimaassa, ja se on tietenkin äärimmäisen hyvä uutinen, että me saamme myöskin omaa tuotantoa. Mutta samaan aikaan on todettava, että meidän täytyy myöskin huomioida siellä alueilla näiden suojavarusteiden tarkoituksenmukainen käyttö. [Puhemies koputtaa] Ei ole tietenkään tarpeen käyttää näitä suojavarusteita vielä niissä hoitoyksiköissä, joissa koronavirusta ei ole olemassa, [Puhemies: Aika!] vaan niin, että näitä varusteita käytetään tarkoituksenmukaisesti, jotta ne riittävät kaikille.

16.49 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto johtaa, totta kai, tätä kokonaisuutta ja tekee linjauksia, mutta meillä jokainen viranomainen toimii omien toimivaltuuksiensa puitteissa. Näin se on. Suomi on demokratia, ja meillä on demokraattiset toimielimet, joilla on omat tehtävänsä. Meillä on viranomaiset, joilla on omat toimivaltuutensa ja omat tehtävänsä. Meillä on sairaanhoitopiireissä pandemiasuunnitelmat, joita siellä noudatetaan. Ei pääministeri eikä pääministerin alla oleva yksittäinen henkilö voi mennä vaikkapa sinne sairaanhoitopiiriin ohjaamaan kädestä pitäen, miten siellä toimitaan. Meidän pitää luottaa kriisitilanteissakin siihen, että suomalaiset terveysviranomaiset, jotka ovat alansa huippuja, osaavat tehdä työnsä — niin meidän sairaanhoitopiireissä, kunnissa kuin vaikka meidän Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksella nämä ihmiset ovat alansa huippuja. Valtioneuvosto, hallitus, tekee linjaukset, ja eduskunta omalta osaltansa ne hyväksyy tai on hyväksymättä, [Puhemies koputtaa] ja sitten meidän pitää luottaa siihen, että meidän viranomaiset näiden linjausten mukaan toimivat.

16.50 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Terveys totta kai ykkösenä, mutta koronan oireet ovat yhteiskunnassa laajoja ja vakavia. Moni ennen

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

koronaa terve yritys, laskunsa, maksunsa, vuokransa hoitanut, on nyt todella totisessa paikassa: kassa on tyhjä, kassavirtaa ei ole. 90-luvun lamassa maastamme kaatui yli 30 000 yritystä, ja jälkikäteen on todettu, että suurin virhe oli se, että yrityksille ei pystytty osoittamaan tai ymmärretty osoittaa suoraa tukea. Sitä ei juurikaan silloin saatu.

Olemme tyytyväisiä kokoomuksessa, että eduskunnassa hallituksen lisätalousarvion yritystuet on nyt viisinkertaistettu miljardiin euroon, ja on tärkeää, että niitä pystytään ohjaamaan partureille, kahviloille, kuntosaleille, myös yksinyrittäjille, niin kuin ministeri Lintilä edellä totesi.

Kysyisin kaksi kysymystä: Aika moni kysyy, voisiko saada siihen vuokranmaksuun ihan puhdasta tukea. Kysyn: oletteko pohtineet suoraa vuokratukea? Ja toisena: voisiko arvonalisäveron palauttaa yrityksille alkuvuodelta? Se olisi tehokas, nopea keino auttaa näitä yrityksiä yli tämän kriisin.

16.52 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Heinosen tärkeästä kysymyksestä. Minä kyllä tiedän, mistä on kysymys. Olen itsekkin yrittäjäperheen tytär ja muistan hyvin, minkälaista oli kasvaa sellaisessa perheessä lama-ajan Suomessa, jossa lähipiirissä firmoja kaatui varsin monia ja paljon, ja ne jäljet ovat kantaneet tähän päivään tässä maassa, ja kaikki ovat varmasti sitä mieltä, että sellainen tilanne ei saa toistua. Tämä talousisku, mikä koronasta seuraa, saattaa olla syvempi kuin 90-luvun lama, joten kaikki se, mitä vain voidaan tehdä, että me nyt autamme yrityksiä tämän poikkeuksellisen tilanteen yli, on aivan keskeistä. Olen kiitollinen valtiovarainvaliokunnalle, että he hyvin nopeasti pystyivät toimimaan, kun aloimme saada tietoa, kuinka paljon lomautettuja on ja mitä kaikkea tapahtuu. Kuntien kanssa nyt käydään läpi, kuinka pystytään ohjaamaan yksinyrittäjille sitä tukea kaikkiin niihin tarpeellisiin menoihin ja palveluihin. Se, että me pystyisimme jo maksettuihin alveihin alkuvuodelta palauttamaan, vaatii isompaa järjestelmäremonttia, mutta ensi viikolla me käymme myös täällä verolainsäädännön keskustelua, kuinka lykätään verojen maksua. [Timo Heinonen: Kiitos!]

16.53 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronaviruksen leviämisen estämisessä on ryhdytty toimiin, jotka rajaavat monella tavalla kansalaisten perusoikeuksia. Työttömyys on räjähtämässä ennennäkemättömiin lukemiin eri aloilla. Eduskunta on hyväksymässä pikavauhdilla lain ravintoloiden väliaikaisesta sulkemisesta. Yksin tämä päätös aiheuttaa kymmenientuhansien työntekijöiden lomautuksen tai irtisanomisen ja ajaa tuhansia pienyrittäjiä ahdinkoon. Työttömyyskassat ja jo nyt ruuhkainen Kela ruuhkautuvat entisestään. Työttömyysetuuksien ja toimeentulotuen maksuajat venyvät useiden kuukausien mittaisiksi, jos mitään ei tehdä. Nyt tulee välittömästi luopua turhasta työttömien kiusaamisesta ja byrokratiasta ja tehdä maksupäätökset nopeasti esimerkiksi ennakkomaksumenettelyllä. Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: Miten hallitus näissä oloissa turvaa työttömyyskassojen ja Kelan häiriöttömän toiminnan ja varmistaa etuuksien nopean maksatuksen? Viranomaisille on annettu vahvoja valtuuksia, mutta miten käy ihmisten toimeentulon?

16.54 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Yrttiaho tässä toteaa ja hyvin kuvaa, tämä tilanne on todella huolestuttava. Kyse on ihmisten toimeentulosta, ruuasta, lääkkeistä, laskujen maksamisesta

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

ta. Me teemme hallituksessa kaikkemme, että me voimme varmistaa toimeentulon ihmisille myöskin tämän kriisin keskellä.

Me olemme hallituksessa jo viime viikolla linjanneet, että me valmistelemme nyt kii-reesti toimenpiteitä, joilla työttömyysturvan maksatusta voidaan nopeuttaa ja myöskin tätä ruuhkautumista estää. On toki huomioitava, että Kelassa on myös muita etuuksia, joiden maksatuksen pitää toimia.

Me olemme seuranneet sosiaali- ja terveysministeriössä päivittäin Kelan tilannetta näiden etuuksien maksatuksen osalta. Vielä sitä huippua siellä ei ole näkyvissä, mutta se on varmasti tulossa, ja me yritämme nyt tehdä kaikkemme, että tämä huippu saadaan tasaiseksi myöskin. Tämä nopeuttaminen tulee edellyttämään Kelalle myöskin lisää rahaa, [Puhemies koputtaa] jota hallitus on Kelalle myöntämässä.

Haluan vielä loppuun, puhemies, todeta, että jo nykylainsäädännön nojalla työttömyyskassoilla on mahdollisuus hyödyntää esimerkiksi näitä ennakkomaksuja, joihin edustaja Yrttiäho viittasi.

16.55 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade herr talman! Regeringen har tagit till kraftiga och välavvägda åtgärder för att bekämpa spridningen av coronaviruset. Besluten är baserade på fakta och experternas analyser. Landets yttre gränser har stängts och Nyland kommer att isoleras. Ändå landar flera flyg per dag på våra flygfält med finländare som på vår uppmaning återvänder hem. Det är viktigt att man på flygfälten har tydliga anvisningar och tar till säkerhetsåtgärder för att hindra spridningen av viruset. Jag skulle vilja fråga minister Harakka hur många finländare man ännu väntar på att ska komma hem, och hur koordineringen med Norden och de övriga EU-länderna går så att de lyckas komma hem.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus on toiminut parhaansa mukaan koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Yksi haaste on kuitenkin maamme lentokentät. Ulkomailta oleskelevia suomalaisia on pyydetty palaamaan takaisin. Lentokentillä pitää olla selkeät ohjeet palaaville. Haluan kysyä ministeri Harakalta: kuinka monen suomalaisen odotetaan vielä saapuvan kotiin ulkomailta, ja miten Pohjoismaiden ja EU-maiden kanssa sujuu koordinaatio siitä, että ne ihmiset, jotka vielä ovat tulossa, varmasti pääsevät kotiin?

16.57 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tack för frågan. Ministeri Haavisto ja ulkoministeriö vastaavat näistä kotiutuslennosta ja myöskin tästä pohjoismaisesta yhteistyöstä, jonka uskon olevan tiivistä. Hänhän on arvioinut julkisuudessa, että joitakin tuhansia suomalaisia on vielä näillä lennoilla palaamassa. Sen sijaan nämä kaupalliset lennot ovat hiipumassa, ja niin pitääkin.

Oman toimivaltani osalta totean, että kun nämä poikkeusolot todettiin, niin välittömästi 19. päivä maaliskuuta ryhdyimme rajoittamaan ilmailua ja kaiken ulkomailta tulevan lentoliikenteen ohjasimme vain kahdelle kentälle Manner-Suomessa, Helsinkiin ja Turkuun, koska nämä kaksi kenttää ovat ainoat kansainvälisten sopimusten ja ilmailulain mukaiset terveystarkastuslentokentät, joten edellytykset ja mahdollisuudet paluulentojen hoitamiseksi ovat hyvät.

16.58 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän testauskapasiteettiin: Tällä hetkellä tilanne pohjoisen erityisvastuualueella on se, että näytteiden analyysissa tarvitta-

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

vat reagenssit riittävät noin 100—150 näytteen analysointiin päivässä. Tarve olisi tällä hetkellä 600—800 näytettä. Näytteitä sinänsä pystyttäisiin ottamaan huomattavasti enemmän, mutta ketju siis katkeaa tuohon reagenssin puutteeseen. Se, millä perusteella näitä reagensseja toimitetaan eri maihin, on epäselvää. Selvää on, että Suomi ei saa niitä tarpeeksi. Näiden reagenssien valmistus tapahtuu pääasiassa Italiassa, Espanjassa ja Yhdysvalloissa. Kysyntä maailmanmarkkinoilla on tällä hetkellä kovaa, ja toimituksista kilpaillaan kansainvälisellä tasolla. Kysyn hallitukselta: millä tavalla aiotte varmistaa, että kaikki Suomen aluelaboratoriot jatkossa saavat riittävästi näytteiden analyysissa tarvittavaa reagenssia ja myös muita tarvikkeita?

16.59 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähtökohtana on se, että joka puolella Suomea, missä on laboratorio, tätä voitaisiin tehdä. Kaikilla sairaanhoitopiireillä ei ole aivan samanlainen asema. Kapasiteetin nostamisen näkökulmasta on lisättävä näytteenottoaikoja sujuvoittamalla sitä näytteenoton käsittelyä itsessään, tekemällä kaksi- ja kolmivuorotyötä ja myöskin hankkimalla uutta laitekantaa ja näitä edustajan kysymiä reagensseja. Tämä kaikki on tehtävä.

Tällä hetkellä olemme pystyneet nostamaan tuon kapasiteetin 2 100—2 200 näytteen per päivä. Viime viikolla kun salissa keskusteltiin tästä asiasta, lupasin, että otamme tavoitteeksi 2 300. Me olemme hyvin lähellä nyt sitä, että se on toteutumassa.

Eli tähän mennessä Suomessa on testattu 16 000 näytettä, ja kaiken kaikkiaan voi sanoa, että oli se paljon tai vähän, se on muihin maihin verrattuna, asukaspohjaan suhteutettuna enemmän kuin on ajateltu, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi samaa luokkaa kuin Kiinan epidemia-aikoina testattiin päivässä ja samaa luokkaa kuin Etelä-Koreassa testataan päivittäin, [Puhemies: Aika!] mutta me silti lisäämme tätä testauskapasiteettia, niin kuin hallitus on jo aikaisemmin todennut.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 24/2020 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-8/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 3/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pöydällepanoa varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mietintö pannaan pöydälle tänään pidettävään toiseen istuntoon.

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioehdotuksen ainoassa käsittelyssä noudatetaan seuraavaa menettelytapaa:

Asian käsittely alkaa tänään 26.3.2020 pidettävässä toisessa täysistunnossa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskustelun

Pöytäkirja PTK 35/2020 vp

luosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi voidaan myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Asiaan liittyvät äänestykset ovat tänään heti yleiskeskustelun päätyttyä samassa istunnossa.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 26.3.2020 pidettävään täysistuntoon.

4. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään torstaina 26.3.2020 klo 17.20. Täysistunto lopetettiin klo 17.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen